

Dokąd zmierza świat?

Światowy autorytet w dziedzinie ekonomii. Intelktualista i polityk, uczyony i praktyk, wykładowca i doradca. Najczęściej cytowany i najwięcej publikujący za granicą polski ekonomista* – prof. Grzegorz W. Kołodko – 17 kwietnia br. spotkał się z pracownikami i studentami naszej Uczelni, by przedstawić analizę współczesnych uwarunkowań w ekonomii, polityce i gospodarce oraz podjąć próbę odpowiedzi na pytania o przyszłość świata.

Debatę poprzedziło ukazanie się na rynku wydawniczym nowej książki Profesora „Wędrujący świat”, która jest syntezą kompleksowego myślenia o najważniejszych dla wszystkich społeczeństw kwestiach polityki, gospodarki i kultury, wzajemnie powiązanych i uwarunkowanych.

Jak podkreślił na wstępie Grzegorz W. Kołodko, nie można mówić o przyszłości, jeśli nie ma się właściwej globalnej interpretacji współczesności. Wyjaśnił, od czego zależy tempo wzrostu gospodarczego: „Istota rozwoju społeczno-

gospodarczego sprowadza się do odpowiednio ukierunkowanych nieustannych zmian ekonomicznych, które są warunkowane przez: wartości, instytucje i politykę”. Przez wartości należy rozumieć pragnienia, dążenia i motywacje i wybory, przez instytucje – reguły, gry, zasady, przez politykę – cele i rozwiązywanie problemów. A temu wszystkiemu przyświeca mantra: „Rzeczy dzieją się tak jak się dzieją, ponieważ wiele rzeczy dzieje się naraz”.

Z długofalowym rozwojem gospodarczym mamy do czynienia wtedy, gdy naraz zbiega się pięć czynników:

- 1) postęp techniczny;
- 2) przewaga krytycyzmu i innowacyjności nad dogmatyzmem w sferze kultury i gospodarki;
- 3) ekonomiczna wiedza i umiejętność organizowania ekspansji produkcji i wymiany;
- 4) polityczna wola panujących dokonania niezbędnych reform instytucjonalnych;
- 5) otwarcie na kontakty zewnętrzne (ksenofobia powoduje zastój).

Prowadzący wykład podał osiem głównych konstytutywnych cech koincydencji teorii rozwoju i nowego pragmatyzmu, a wśród nich: odejście wielkiego dogmatyzmu jako intelektualnego gorsetu, niepodporządkowywanie się żadnej ideologii, ale poszukiwanie prawdy...

„Wędrujący świat” cechuje globalizujące podejście do problemów współczesnego świata, nie mogło więc zabraknąć definicji globalizacji. Według Profesora globalizacja to historyczny i spontaniczny proces liberalizacji i postępującej wraz z nią integracji wcześniej, w odosobnieniu i/lub luźnym powiązaniu funkcjonujących rynków towarów, kapitału i siły roboczej (z pewnym opóźnieniem i na mniejszą skalę) oraz technologii i informacji w jeden współzależny rynek światowy.

Globalizacja wpływa pozytywnie na wzrost gospodarczy, gdyż stwarza ona dodatkowe szanse i wyzwania.

Wzrost gospodarczy

Tempo wzrostu produkcji jest regionalnie zróżnicowane, przy czym kraje mniej rozwinięte rozwijają się szybciej. Po raz pierwszy od dekady PKB w UE rośnie nieco szybciej niż w Ameryce Północnej. Wzrost w Azji Wschodniej wynosi ok. 10%, w Azji Południowej – ponad 8%, w Europie

Profesor Grzegorz W. Kołodko

Wschodniej – prawie 7% i w Afryce – ponad 6%. Jest to po drugiej wojnie światowej proces bez precedensu. Uprzednio takie wskaźniki wzrostu cechowały tylko kraje „cudów gospodarczych”, jak Niemcy, Japonia, „azjatyckie tygrysy”.

Prawie połowa ludzkości zamieszkującej w ponad 40 krajach na wszystkich kontynentach żyje w gospodarkach rosnących w tempie co najmniej 7% rocznie.

W poprzednim pokoleniu największym zmniejszeniem biednych krajów było przeludnienie. W ciągu ostatnich 25 lat stopa rozrodczości spadła z 4,8 do 2,6. W Azji Wschodniej obniżyła się radykalnie z 5,4 w 1970 r. do 2,1 obecnie, a w Azji Południowej z 6,0 do 3,1 (Indie). Wyjątkiem jest subsaharyjska Afryka – wszystkie kraje (poza Jemenem), w których kobiety rodzą więcej niż pięcioro dzieci, znajdują się w Afryce.

Wojna i pokój

W latach 70. natężenie zbrojnych konfliktów, starć i wojen międzynarodowych szybko było, od tego czasu powoli, ale stopniowo spada – z ponad 50 na początku lat 90. do nieco ponad 30 w 2005 r. (w sumie ilość ofiar śmiertelnych poniesionych w walkach spadła 10-krotnie, poniżej 20 tys. w połowie obecnej dekady).

Osiągnięcia społeczne i gospodarcze

W 1990 r. ponad ¼ mieszkańców krajów rozwijających się żyła za mniej niż 1 dolara dziennie. Przy utrzymaniu się obecnych tendencji w 2015 r. wskaźnik ten spadnie poniżej 10%. 25 lat temu w Chinach ponad 600 mln ludzi (2/3 społeczeństwa) żyło w skrajnej nędzy (poniżej 1 dolara dziennie), obecnie jest to 4-krotnie mniej (około 170 mln).

W 2007 r. po raz pierwszy w naszych czasach umarło mniej niż 10 mln dzieci w wieku poniżej 5 lat (o ¼ mniej niż w 1990 r.). Przeciętna długość życia wydłużyła się nieco. Obecnie w skali świata wynosi ona 66 lat (w USA w 1990 r. wynosiła ok. 48).

W 1975 r. zaledwie 2/3 ludności w wieku 15–25 lat umiała czytać i pisać.

Problem współczesnego świata stanowi wyczerpywanie się nieodnawialnych zasobów.

Wobec tego problemu oraz jego związków z kulturą (wartości, instytucje, polityka) i równowagą ekonomiczno-finansową prof. Kołodko zadał zasadnicze ekonomiczne pytania: czy tak wysokie tempo wzrostu gospodarczego jest do utrzymania na dłuższą metę? czy nie należy go zwolnić? a jeśli tak, to jak? W odpowiedzi na te pytania Profesor postawił kolejne: Czy globalizacja jest racjonalna? Jak sterować światową gospodarką? Jak zapewnić globalne dobro publiczne? Jak zorganizować inteligentny ład instytucjonalny współzależnej gospodarki światowej? Co dalej z przenikaniem się – integracją – konfrontacją rozmaitych warto-

ści ze sprzecznymi interesami ekonomicznymi i politycznymi? Jak rządzić światem, którym nie da się rządzić? Co dalej z globalną koordynacją polityki? Jaka strategia rozwoju świata na wiek XXI i następne?

Podczas półtoragodzinnego spotkania nie sposób odpowiedzieć na wszystkie pytania o dziś i jutro współczesnego świata – tych, którzy chcieliby poznać jak najwięcej odpowiedzi, prof. Kołodko odesłał do nawigatora (www.wedrujacyswiat.pl) – specjalnie przygotowanego portalu internetowego, na którym umieszczono związane z książką: informacje faktograficzne

i statystyczne, tabele, wykresy, mapy ilustrujące zjawiska i procesy, o których jest mowa w książce. To swoistego rodzaju wirtualny aneks, co więcej – okresowo aktualizowany – tak, by czytelnik miał dostęp do najświeższych, bieżących informacji. Jak pisze sam autor: *Nawigator to wspaniałe urządzenie ułatwiające i uatrakcyjniające tę jedyną w swoim rodzaju wielką podróż w czasie i przestrzeni, jaką jest – i do jakiej skłania – „Wędrujący świat”.*

*Z notki biograficznej o autorze, Grzegorz W. Kołodko, „Wędrujący świat”, Prószyński i S-ka, Warszawa 2008.

Profesor Grzegorz W. Kołodko jest uznanym w świecie autorytetem w zakresie ekonomii rozwoju i polityki gospodarczej. Parając się aktywną polityką gospodarczą, odegrał jedną z głównych ról w trudnym dziele transformacji polskiej gospodarki, wspierając ten proces także w wielu innych krajach. W 1989 roku uczestniczył w historycznych debatach Okrągłego Stołu, a w latach 1989–1991 był członkiem Rady Ekonomicznej Rady Ministrów. Jako wicepremier i minister finansów w latach 1994–1997, dzięki głębokim reformom systemowym i nieortodoksyjnej polityce rozwoju, doprowadził Polskę do rekordowego pośród krajów posocjalistycznej transformacji tempa wzrostu oraz do członkostwa w OECD. Pełniąc to stanowisko powtórnie w latach 2002–03 ponownie wprowadził gospodarkę na ścieżkę szybkiego wzrostu i odegrał ważną rolę w integracji Polski z Unią Europejską. W okresie, gdy kierował polską gospodarką, PKB na mieszkańca wzrósł o jedną trzecią. Za zasługi dla kraju odznaczony przez Prezydenta RP Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski. W pracach naukowych zajmuje się głównie teoretycznymi i praktycznymi problemami globalizacji i transformacji posocjalistycznej oraz polityką rozwoju. Absolwent warszawskiej SGH, profesor zwyczajny ekonomii, Dyrektor Centrum Badawczego Transformacji, Integracji i Globalizacji TIGER, wykładowca Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Zarządzania im. Leona Koźmińskiego w Warszawie oraz czołowych amerykańskich uniwersytetów: Yale, UCLA i Rochester, Nowy York. Ekspert organizacji międzynarodowych, m.in. ONZ, Banku Światowego i Międzynarodowego Funduszu Walutowego. Doktor Honoris Causa zagranicznych uniwersytetów. Autor 35 książek oraz ponad 300 artykułów i referatów naukowych, opublikowanych w 23 językach, z czego ponad 140 po angielsku. Maratończyk i podróżnik; zwiedził ponad 120 krajów.